

Pravilnik o zaštiti muzejskog materijala i muzejske dokumentacije

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. [53/2011](#) i [22/2024](#).

Predmet

Član 1

Zaštita muzejskog materijala i muzejske dokumentacije bliže se uređuje ovim pravilnikom.

Rodna senzitivnost jezika

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- 1) kodna oznaka je skraćeni naziv muzeja;
- 2) inventarska oznaka je inventarski broj muzejskog predmeta upotpunjen kodnom oznakom.

Opšti uslovi zaštite

Član 4

Prostor u kojem je smješten muzejski materijal i dokumentacija, treba da:

- 1) je sagrađen od čvrstog materijala koji nije podložan oštećenju od trusnih uticaja, prodiranju podzemnih i površinskih voda, uticaju buke i drugim fizičkim dejstvima koja bi mogla oštetiti muzejski materijal i dokumentaciju;
 - 2) ima obezbijeđene mjere zaštite od: udara groma, požara, vlage, sunčeve svjetlosti, atmosferskih uticaja, provala, bioloških, hemijskih i drugih uzročnika koji mogu dovesti do oštećenja ili propadanja muzejskog materijala i dokumentacije;
 - 3) bude prilagođen za transport i manipulisanje muzejskim materijalom i dokumentacijom.
- Muzejski materijal i dokumentacija ne smiju se postavljati uz spoljnje zidove, uz izvore toplote, ispod i iznad vodovodno-kanalizacionih i instalacija za grijanje.

Preventivna zaštita

Član 5

Preventivna zaštita muzejskog materijala i muzejske dokumentacije obezbjeđuju se u prostoru za čuvanje i izlaganje, radionicama, biblioteci, arhivi (u daljem tekstu: prostor) i u transportu.

Mikroklimatski uslovi

Član 6

Optimalni mikroklimatski uslovi u prostoru podrazumijevaju obezbjeđivanje relativne vlažnosti i temperature vazduha, tokom 24 sata, zavisno od vrste muzejskog materijala i to:

- 1) metal relativna vlažnost do 50 %, temperatura vazduha 15-20°C;
- 2) staklo, porculan, fajans, keramika i kamen relativna vlažnost 45-60%, temperatura vazduha 15-20°C;
- 3) tekstil, drvo, koža, slonovača, kost i sl. relativna vlažnost vazduha 45-60 %, temperatura vazduha 10-20°C;
- 4) arheološki sadržaj relativna vlažnost do 50%, temperatura vazduha 15-20°C;
- 5) umjetnički sadržaj relativna vlažnost od 50-60%, temperatura vazduha 15-20°C;
- 6) prirodnjački sadržaj relativna vlažnost od 55-65%, temperatura vazduha 18-22°C.

Oprema za mikroklimatske uslove

Član 7

Optimalni mikroklimatski uslovi za zaštitu muzejskog materijala postižu se:

- 1) korišćenjem uređaja koji služe za praćenje i održavanje relativne vlažnosti vazduha i temperature (higrometri, hirografi, termometri, ovlaživači, odvlaživači i sl.);
- 2) ventilacijom i filtriranjem vazduha;
- 3) korišćenjem uređaja za grijanje ili hlađenje prostora;
- 4) prilagođavanjem prostora sa različitim mikroklimatskim uslovima obezbjeđivanjem prelaznog (adapcionog) prostora;
- 5) ormarima sa otvorima na bočnim stranicama, radi stalnog provjetravanja;
- 6) klima-ormarima za muzejske predmete pod posebnim režimom čuvanja.

Svjetlosni uslovi

Član 8

Muzejski materijal i muzejska dokumentacija se, po pravilu, čuvaju u zamračenom prostoru.

Za korišćenja muzejskog materijala i muzejske dokumentacije obezbjeđuje se difuzno osvjetljavanje, pri čemu svjetlost treba da pada pod uglom od 45°.

Dozvoljena količina svjetlosti za muzejski materijal:

- neorganskog porijekla do 300 luksa;
- od drveta, kože, slonovače, kosti, umjetničkog sadržaja (ulje i tempera na platnu i drvetu) i sl. do 150 luksa;
- od tekstila, umjetničkog sadržaja na papiru (akvarel, crtež, grafika i sl.) i prirodnjački materijal 50 luksa.

Uslovi iz st. 2 i 3 ovog člana postižu se korišćenjem:

1) svjetlosnih izvora koji nemaju hemijsko, fotohemijsko i biološko djelovanje, kao što su fluorescentne cijevi sa zaštitnom maskom od UV zračenja, čija se površina ne zagrijava preko 80°C i sijalice od matiranog stakla koje su udaljene najmanje 30 cm;

- 2) svjetlomjera, UV metra, toplomjera;
- 3) kaptovima, roletnama i UV filterima za stakla.

Upotreba blica i učestalost snimanja muzejskog materijala i muzejske dokumentacije, može se ograničiti u skladu sa standardima konzervatorske djelatnosti.

Upotreba aparata za suvo fotokopiranje (kseroks i sl.) na osjetljivijem muzejskom materijalu (arhivsko-bibliotečkog, botaničkog sadržaja i sl.) nije dozvoljena.

Uslovi za uništavanje štetočina

Član 9

Radi uništavanja štetočina, muzej je dužan da najmanje jednom godišnje organizuje prečišćavanje prostora i opreme neutralnim profesionalnim sredstvima i priborom.

Redovan pregled muzejskog materijala vrši se dva puta godišnje (u proljeće i jesen), uz preventivnu dezinfekciju, a po potrebi i dezinsekciju i deratizaciju.

Pored uslova iz st. 1 i 2 ovog člana, za uništavanje štetočina prirodnjački muzejski materijal se izlaže i postupku:

- 1) preventivnog hlađenja jednom godišnje, dva puta po 48 sati na 4°C sa razmakom od nedjelju dana, za botanički, mikološki i briološki muzejski materijal;
- 2) dezinsekcije i dezinfekcije jednom godišnje odgovarajućim hemikalijama za botanički, hidrobiološki i herpetološko-batrahološki muzejski materijal;
- 3) svakodnevne kontrole relativne vlažnosti i temperature, o čemu se vodi evidencija, kao i dezinfekcije i dezinsekcije tri puta godišnje, za ornitološko-mamološki, malakološki i entomološki muzejski materijal.

Zaštita od štetnih materija

Član 10

Zaštita muzejskog materijala i muzejske dokumentacije od štetnih materija (atmosferskih zagađivača, prašine, hemikalija, korodiranja i sl.) obezbjeđuje se:

1) opremanjem prostora ormarima, policama, vitrinama, kabinetima sa ladicama, šinskim razvodima, kasama i trezorima sa sigurnosnim sistemima od nerđajućeg čelika, metala ili drugih odgovarajućih materijala lakiranih zaštitnim premazom otpornim na vatru, odgovarajućeg oblika i dimenzija u skladu sa vrstom muzejskog materijala i muzejske dokumentacije, uz korišćenje držača, podupirača, graničnika i pregrada od odgovarajućih neutralnih materijala;

2) pravilnim pojedinačnim pakovanjem, odnosno oblaganjem predmeta poliesterskom folijom (osim predmeti od kože i pergamenta) i/ili neutralnim papirom i fiksiranjem na odgovarajuće podloge ili držače od kartona ili pleksiglasa i sl. (za krhke i lomljive predmete), razdvajanjem komponenti od različitih materijala svilenim papirom, dodatnim oblaganjem papirnom vatom, uz upotrebu kalupa, lutki, vješalica presvučenih neutralnim materijalom, valjaka, lanenih i kožnih vreća, kesa, kartonskih kutija, ambalaže od laboratorijskog stakla, mapa, albuma, omota, košuljica, futrola i sl., odgovarajućih

dimenzija, izrađenim od trajnih materijala koji ne sadrže lignin, sumpor, kiseline i sredstva za izbjeljivanje, a za koje proizvođač ima sertifikat;

3) redovnim održavanjem higijene i propisnim rukovanjem koje podrazumijeva korišćenje odgovarajućih rukavica od neutralnih materijala, pinceta i drugog konzervatorskog i laboratorijskog pribora.

Korišćenje selotejpa, spaljica, heftarica, gumica za vezivanje i drugog kancelarijskog pribora koji izaziva korodiranje i druga oštećenja prilikom pakovanja i korišćenja muzejskog materijala i muzejske dokumentacije nije dozvoljeno.

Kontrola pristupa osoblja i korisnika

Član 11

Kontrolu pristupa osoblja i korisnika muzejskog materijala i dokumentacije muzej vrši:

- 1) obezbjeđenjem i podjelom na otvoreni, poluotvoreni i zatvoreni prostor;
- 2) pravilima pristupa;
- 3) evidencijom osoblja i korisnika.

Bliži način vršenja kontrole pristupa iz stava 1 ovog člana uređuje se aktom muzeja.

Praćenje uslova

Član 12

Zaposleni u muzeju su dužni da redovno prate i kontrolišu mikroklimatske, svjetlosne i uslove zaštite od štetočina i djelovanja štetnih materija, u skladu sa aktom muzeja.

Ostali preventivni postupci

Član 13

Preventivna zaštita obuhvata i način obilježavanja muzejskog materijala inventarskom oznakom.

Obilježavanje iz stava 1 ovog člana vrši lice konzervatorske struke, tako da ne ošteti ili poremeti vizuelni utisak muzejskog predmeta.

Inventarska oznaka treba da bude neupadljiva, ali dovoljne veličine da se jasno vidi na fotodokumentaciji.

Površina poroznih materijala (drvo, keramika i sl.) se prije nanošenja inventarske oznake izoluje konzervatorskim konsolidantom.

Inventarske oznake uklanjaju se konzervatorskim postupkom, uz obaveznu izradu fotodokumentacije.

Preventivna zaštita u prostoru za izlaganje

Član 14

Prostor za izlaganje muzejskog materijala treba da je opremljen izložbenim vitrinama, koje su izrađene od stakla odgovarajućih dimenzija, opremljene bravama, osvijetljenjem sa UV filterima i pratećim pomagalicama (graničnici, podupirači, podlošci za izlaganje, pripadajući pribor i sl.).

Muzejski materijal koji se izlaže slobodno u prostoru treba da bude opremljen odgovarajućim okvirima i postamentima i zaštićen od dodira posjetioca graničnicima, a ukoliko slike vise na nezaštićenim zidovima, distancerima.

Muzej treba da, u prostoru za izlaganje, zbog zaštite od slučajnog i namjernog oštećenja i habanja, obezbijedi odgovarajuću fizičku zaštitu, stalni nadzor i druge mjere zaštite.

Muzejski materijal se može izlagati samo ako je prošao stručnu obradu i zaštitu, i ako to dozvoljavaju očuvanost i stanje materijala.

Fotografisanje izloženog muzejskog materijala uz upotrebu blica nije dozvoljeno.

U prostoru za izlaganje muzejskog materijala, obezbjeđuje se relativna vlažnost vazduha 45-65%, stalna temperatura 15-22°C, zaštita od UV zračenja i difuzna vještačka rasvjeta intenziteta svijetlosti do 150 luksa, osim ako nije drugačije predviđeno pravilima konzervatorske djelatnosti.

Preventivna zaštita u transportu

Član 15

Preventivna zaštita u transportu, obezbjeđuje se upotrebom odgovarajućih namjenskih sanduka koji se izrađuju od lakih, neutralnih, nezapaljivih materijala (aluminijuma) u koje se po potrebi ulaže sredstvo za održavanje mikroklimе (silika gel).

Oprema iz stava 1 ovog člana treba da ima odgovarajuće sigurnosne brave.

U unutrašnjost svakog sanduka ulaže se spisak sadržaja.

Transport muzejskog materijala i muzejske dokumentacije vrši se u zatvorenim, klimatizovanim vozilima kontejnerskog tipa.

Prestanak važenja

Član 16

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o bližim uslovima o čuvanju i održavanju muzejskog materijala ("Sl. list SRCG" broj 39/81).

Stupanje na snagu

Član 17

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".